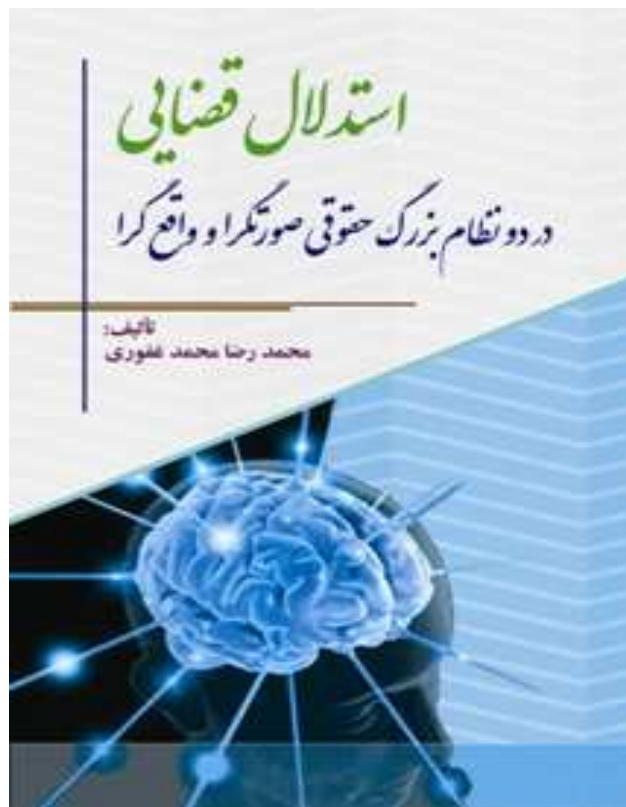

سیری در کتاب

استدلال قضایی در دو نظام بزرگ حقوقی صورتگرا و واقعگرا

نگارش : محمدرضا محمد غفوری - کارشناس ارشد حقوق خصوصی - علوم و تحقیقات تهران
چاپ کتاب : مجمع علمی و فرهنگی مجد
تاریخ انتشار : ۱۳۹۲
رده بندی کنگره : ۵ الف ۷ غ / k 230
شماره کتابشناسی ملی : 3263908
شابک : 978-600-193-139-0

الحمد لله و له الثناء بحقيقته ؛ النفس و هي الجوهر من الماده ذاتا ؛ المتعلق بها فعلا
فلما نجد في النفوس الانسانيه من خاصه العلم و سياتي ؛ في المرحله العاقل و المعقول ؛
ان الصور العلميه مجردة من الماده ؛ موجوده للعالم ؛ حاضره عنده ؛ ولو لا تجرد العالم بتنزّهه
عن القوه و محوضته في الفعلية ، لم يكن معنى لحضور شيء عنده ؛ فالنفس الانسانيه العاقله
مجردة من الماده .¹

پیامبر اکرم (ص) ، علی (ع) را که جوان بود به یمن گسیل کرد تا میان آنها داوری کند .
دعوایی به او عرضه شد ، وی گفت : میان شما دادرسی می کنم اگر خشنود شدید ، آن
دادرسی است وگرنه شما را از یکدیگر باز می دارم تا به خدمت پیامبر خدا برسید و او میان
شما دادرسی کند . پس چون دادرسی به پایان رسید ، به پذیرش حکم رضایت ندادند و در
ایام حج نزد پیامبر خدا آمدند و پیامبر حکم علی را تایید نموده و فرمود : حکم همان است که
او داد .²

¹ علامه سید محمد حسین طباطبایی (نفسی یعنی جوهری که در مقام ذات مجرد از ماده ولی در مقام فعل وابسته به آن است وجود دارد ، زیرا ما در خود چیزی به نام علم می یابیم و در مرحله عاقل و معقول می آید که صور علمی مجرد از ماده اند و وجودشان برای عالم و نزد آن حاضر می باشد . حال اگر نفسی که عالم به آن صور است با میرا بودن از قوه و فعلیت صرف داشتن ؛ مجرد نباشد ؛ حضور چیزی نزد او معنا نخواهد داشت . بنابراین نفس انسان نیز مجرد از ماده است) .
² در نفی تکثر قرآنت از قانون ، در نفی هرمنوتیک مفسر محور ؛ در نفی واقع گرایی حقوقی آمریکایی و سویژکتیویسم و به نقل از محقق داماد ، دکتر سید مصطفی ؛ قواعد فقه ؛ بخش قضایی ؛ مرکز نشر علوم اسلامی ؛ چاپ چهارم ؛ ۱۳۸۷ ؛ ص ۲۲

چکیده پیشرفته :

یکی از مهمترین راز های آفرینش از حکمای یونان و سوفسطائیان تاکنون نحوه عملکرد ذهن انسان در فرایند شناخت و ادراک است که آیا حقیقت در درون ما شکل می گیرد یا ضمیمه از جهان خارج است ؟ در حقوق و منطق حقوق ، آیا قاضی حقوق را می آفریند و یا قانون حقوق را ایجاد می کند ؟ در نظام های حقوقی رومن ، ژومینیک و اسلام و به طور کلی آنان که قانون را مقدم بر هر چیز می دانند ، قانون به عنوان حقیقت بیرونی پذیرفته شده است و قضات سعی دارند با توسل به قیاس صوری ، بی طرفی خود را با متن قانون حفظ کنند . برخلاف صورتگرایان ، واقع گرایان معتقدند که حقیقت قضایی یک امر درونی است و نمی توان مداخله عنصر انسانی را در آن انکار کرد تا آنجا که هومز می نویسد شما به هر استدلالی می توانید لباس منطقی بپوشانید . پس قانون نویسی عملی لغو است زیرا هیچ چیز خارج از ذهن وجود ندارد و مثلا مبتلایان به بیماری یرقان همه چیز را زرد می بینند و حال آنکه همه چیز در جهان خارج زرد نیست . بنابراین این خود مغز است که حقیقت را برای خویش رنگ آمیزی می کند و هیچ دو انسانی نیستند که یک قانون را یکسان و مثل هم فهم کنند ، بعضی از بزرگترین حقوقدانان ما نیز تحت تاثیر واقع گرایان قرار گرفتند تا آنجا که دکتر ناصر کاتوزیان در مقدمه کتاب اثبات و دلیل اثبات می نویسد ((اهمیت اثبات بر کسی پوشیده نیست ؛ حق اثبات شده حق واقعی است و شعور و وجدانی که ترازوی اثبات را بدست دارد دادگر نهایی ، تجربه به ما آموخته که باید بیش از (متن مرده قانون) از دادگر سخن گفت و در جای دیگر می نویسد قانون متن مرده ای است که سرانجام یک انسان است که آن را زنده می کند . دکتر محمد مهدی الشریف ، دومین منطقی دان حقوقی در ایران در مقاله صورتگرایی در استدلال قضایی می نویسد : یکی از مخالفان سرسخت صورتگرایی بیگمان دکتر ناصر کاتوزیان است . ما در ادامه خواهیم دید در نظام هایی که ماده فکر در آنها ریشه الهی دارد خاصه نظام حقوقی اسلام صورتگرایی بر واقع گرایی ترجیح دارد . از طرف دیگر ما اثبات خواهیم کرد معانی صرف نظر از ذهن قاضی در جهان خارج وجود دارند و توسط قاضی کشف می شوند و نه جعل که خوف دخالت احساسی دادرس برود. ما نشان خواهیم داد که معانی زمانمند و مکانمند نیستند زیرا فورفوروس چه بسا سالها مرده باشد ولی ما آن را در ذهن زنده می کنیم ، پس معانی غیر مادی هستند زیرا در جهان ماده فورفوروس به صورت دیگری از انرژی تبدیل شده است و سالها است که مرده است .

Abstract :

In those categories of legal systems that law prior to the vote courts is accepted syllogism has important role to understanding the legislators have intent . scilicet with based on syllogism we make sure than courts subordination of statute . syllogism credit will be under covered principle inralidation conflict . therefore we are able with based on syllogism to remove a judge at meaning of the statute and it is legal formalism .

nevertheless legal realists believe that can not denied interfering human element at judicial reasoning . the dead law is alive at judge minds and its not in outside world without intervention the mind . at this belief subject is the main factor for making law and procedure of courts and stataute dose not play a role to creation of rights . the crucial question is about existence of law .

Is there any law regardless of seizing the mind ?

We have spoken of hegel because he is the main critic of formal logic . hegel has created a dialectic logic . he believes to subjectivism . in fact , there is a relationship between hegels philosophy with American legal realism because both are on the worship of subject .

Afterward , we remember of those who are advocate natural logic and supporters of induction .also , the ideas in this category have obvious similarities with views sophists .

Also , for diagnosis author of interpreter , there is some discussion about hermeneutics .

In the last , we terminate discussion with powerful Iranian philosophy . it is reality of philosophy . in this school , meanings are real and stock in the outside world . As a result , by testimony reality philosophy meanings really exist , and whatever the legal formalism claims is closer to the truth .

Key words : American legal realism , legal formalism , syllogism , hermeneutic , positivism
formal logic , subjectivism , natural logic, phenomenology

(the judicial reasoning In contrast to the formalism with legal realism is a philosophy project that began on october 2010 and ended on October 2012 - I'd also like to thank Dr. G .Mohammadi for guiding this project) .

منابع و ماخذ :

۱. ابوزید ، نصر حامد ؛ گفتمان دینی ؛ ترجمه حسن یوسفی اشکوری و محمد جواهر الکلام ؛ انتشارات یادآوران ؛ چاپ دوم ؛ تهران ۱۳۸۳ .
۲. ابوزید ؛ نصر حامد ؛ معنای متن ؛ ترجمه مرتضی کریمی نیا ، انتشارات طرح نو ؛ چاپ اول ؛ تهران ۱۳۸۰ .
۳. آفایی ؛ دکتر کامران ؛ مکتب های تفسیری در حقوق بر بنیاد هرمنوتیک حقوقی ؛ نشر میزان ؛ چاپ اول ؛ تهران ؛ ۱۳۸۸ .
۴. بخشایش ؛ رضا ؛ مقاله فلسفه زبان ویتگنشتاین ، متقدم و متاخر ؛ مجله فصل نو و انتشارات نقش بیان ؛ سایت مجله فصل نو .
۵. جعفری تبار ؛ دکتر حسن ؛ فلسفه تفسیری حقوق ؛ شرکت سهامی انتشار ؛ چاپ اول ؛ تهران ؛ ۱۳۸۸ .
۶. جعفری لنگرودی ؛ دکتر محمد جعفر ؛ مبسوط در ترمینولوژی حقوق ؛ جلد چهارم ؛ انتشارات گنج دانش ، چاپ اول ؛ تهران ۱۳۷۸ .
۷. جعفری لنگرودی ؛ دکتر محمد جعفر ؛ مسائل منطق حقوق و منطق موازنه ؛ انتشارات گنج دانش ؛ چاپ اول ؛ تهران ۱۳۸۴ .
۸. جعفری لنگرودی ؛ دکتر محمد جعفر ؛ فن استدلال- منطق حقوق اسلام ؛ انتشارات گنج دانش ؛ چاپ اول ، تهران ۱۳۸۲ .
۹. حسینی قزوینی ؛ دکتر سید محمد ؛ وهابیت ؛ موسسه تحقیقاتی حضرت ولی عصر ؛ چاپ هشتم ؛ بهار ۱۳۸۸ .
۱۰. حیدری ؛ علامه ؛ اصول الاستنباط ؛ ترجمه دکتر عباس زراعت و دکتر حمید مسجد سرای ؛ انتشارات معراج چاپ هفتم ؛ ۱۳
۱۱. خاتمی ؛ دکتر محمود ؛ هرمنوتیک فلسفی ؛ دانشگاه تهران ؛ پاییز ۱۳۸۳ ؛ کتاب الکترونیکی .

۱۲. خاتمی ؛ دکتر محمود ؛ فلسفه هگل ؛ دانشگاه تهران ؛ دانشگاه تربیت مدرس ؛ پاییز ۱۳۷۸ ، کتاب الکترونیکی .

۱۳. خاتمی ؛ دکتر محمود ؛ مکاتب فلسفی در قرن بیستم ؛ دانشگاه تهران ؛ پاییز ۱۳۸۵ ؛ کتاب الکترونیکی

۱۴. خرمشاهی ؛ بهاء الدین ؛ پوزیتیویسم منطقی ؛ انتشارات علمی و فرهنگی ؛ چاپ سوم ؛ تهران ۱۳۸۲ .

۱۵. خوانساری ؛ دکتر محمد ؛ منطق صوری ؛ هر دو جلد ؛ انتشارات آگاه ؛ تهران ۱۳۶۲ .

۱۶. داو کینز ؛ ریچارد ؛ پندار خدا ؛ ترجمه ا. فرزام . نسخه الکترونیکی .

۱۷. دینانی ، دکتر غلامحسین ؛ تقریرات حکمت متعالیه ؛ فروردین ۱۳۹۰ .

۱۸. راسخ ؛ دکتر محمد ؛ بنیاد نظری اصلاح نظام قانونگذاری ؛ مرکز پژوهش های مجلس شورای اسلامی ؛ کتاب الکترونیکی

۱۹. راسخ ؛ دکتر محمد ؛ تقریرات فلسفه حقوق ؛ پوزیتیویسم حقوقی ؛ خرداد سال ۱۳۹۱ .

۲۰. راسخ ؛ دکتر محمد ؛ مقاله مدرنیته و حقوق دینی ؛ مقاله الکترونیکی ؛ سایت آفتاب .

۲۱. راسل ؛ برتراند ؛ تاریخ فلسفه غرب در سه مجلد ؛ ترجمه نجف دریابندی ؛ نشر پرواز ؛ چاپ مجدد ؛ تهران ۱۳۶۵

۲۲. روحی ؛ زهره ؛ مقاله اصلاحات دینی لوتر و کالون ؛ فلسفه به زبان ساده ؛ شماره ۱۵ ؛ سایت انسان شناسی و فرهنگ.

۲۳. زیباکلام ؛ دکتر صادق ؛ مقدمه ای بر انقلاب اسلامی ؛ انتشارات روزنه ؛ چاپ پنجم ؛ تهران ۱۳۸۴ .

۲۴. سروش ، دکتر عبدالکریم ؛ سنت و سکولاریسم ؛ موسسه فرهنگی صراط ؛ کتاب الکترونیکی ؛ کتابخانه مجازی گرداب .

۲۵. سروش ؛ دکتر عبدالکریم ؛ قبض و بسط تئوریک شریعت ؛ کتاب الکترونیک ؛ مندرج در سایت شخصی او.
۲۶. سروش ؛ دکتر عبدالکریم ؛ بسط تجربه نبوی ؛ موسسه فرهنگی صراط ؛ کتاب الکترونیک ؛ کتابخانه مجازی گرداب .
۲۷. سعیدی مهر ؛ دکتر محمد ؛ خادم زاده ؛ وحید ؛ بررسی برهان های ریاضی ابطال تسلسل ها براساس نظریه مجموعه ها ؛ دانشگاه تربیت مدرس ؛ فلصنامه فلسفه و کلام ؛ ۱۳۸۸
۲۸. الشریف ، دکتر محمد مهدی ؛ صورتگرایی در استدلال قضایی ؛ مجله دانشکده حقوق و علوم سیاسی ؛ سال ۳۷ ؛ شماره ۲ ؛ تابستان ۱۳۸۶ .
۲۹. شهید مطهری ؛ مرتضی ؛ شرح منظومه در دو مجلد ؛ انتشارات حکمت ؛ چاپ اول ؛ ۱۳۶۰ قم .
۳۰. شهید مطهری ؛ مرتضی ؛ نقدی بر مارکسیسم ؛ انتشارات صدرا ، چاپ اول ، ۱۳۶۳ ؛ قم .
۳۱. صال مصلحیان ؛ دکتر محمد ؛ فلسفه ریاضی ؛ انتشارات واژگان خرد ؛ چاپ اول ؛ مشهد ۱۳۸۴
۳۲. صال مصلحیان ؛ دکتر محمد ؛ ریاضیات افلاطونی ؛ نسخه الکترونیکی ؛ www.um.ac.ir
۳۳. طاهری ؛ دکتر سید صدر الدین ، بررسی انتقادی رابطه اصول فقه اسلامی و هرمنوتیک ؛ مقالات و بررسی ها ؛ دفتر ۶۸ ؛ زمستان ۱۳۷۹
۳۴. طباطبایی ؛ علامه سید محمد حسین ؛ اصول فلسفه رئالیسم ؛ نشر دفتر انتشارات اسلامی ؛ چاپ اول ، قم ؛ ۱۳۵۹ .
۳۵. طباطبایی ؛ علامه سید محمد حسین ؛ بدایه الحکمه ؛ در چهار مجلد ؛ ترجمه و شرح از دکتر علی شیروانی ؛ مرکز انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی ؛ چاپ سوم ؛ قم ؛ ۱۳۷۵ .
۳۶. طباطبایی ؛ علامه سید محمد حسین ؛ تفسیر المیزان ؛ جلد اول ؛ ترجمه آیت الله مکارم ؛ انتشارات بنیاد علمی و فکری علامه طباطبایی ؛ چاپ چهارم - قم سال ۱۳۶۷ .

۳۷. طباطبایی ؛ علامه سید محمد حسین ؛ نه‌ایة الحکمه ؛ جلد اول ؛ ترجمه و شرح از دکتر علی شیروانی ؛ انتشارات دارالفکر ؛ چاپ سوم ؛ ۱۳۸۸ قم .

۳۸. علی بیک ؛ دکتر هنگامه ؛ تکامل موجودات زنده ؛ انتشارات فیروزه ؛ چاپ هفتم ؛ تهران ۱۳۹۰

۳۹. قائمی نیا ، علیرضا ، مقاله راز زدایی از پیام متن ، هرمنوتیک بولتمان و گستره ی راز زدایی در تفسیر متون دینی ؛ سایت پرتال جامع علوم انسانی

۴۰. قاری سید فاطمی ؛ دکتر سید محمد ؛ حقوق بشر در جهان معاصر ؛ انتشارات دانشگاه شهید بهشتی ؛ چاپ اول ؛ تهران ۱۳۸۲ .

۴۱. کاتوزیان ؛ دکتر ناصر ، قانون مدنی در نظم حقوقی کنونی ، نشر دادگستر ؛ چاپ دوم ؛ تهران ۱۳۷۷ .

۴۲. کاتوزیان ؛ دکتر ناصر ؛ از کجا آمده ام ؛ آمدنم بهر چه بود ؟ شرکت سهامی انتشار ؛ چاپ دوم ؛ تهران ؛ ۱۳۸۶

۴۳. کاتوزیان ، دکتر ناصر ، فلسفه حقوق در سه مجلد ، نشر شرکت سهامی انتشار ؛ چاپ اول ؛ تهران ؛ ۱۳۷۷ .

۴۴. کاتوزیان ؛ دکتر ناصر ؛ اثبات و دلیل اثبات ، جلد اول ، نشر میزان ؛ چاپ اول ، تهران ۱۳۷۷ .

۴۵. کچوئیان ؛ دکتر حسین ؛ قرائت پذیری متون دینی راهی به سوی شکاکیت و پوچ گرایی ؛ مقاله الکترونیکی ؛ درگاه پاسخ گویی به مسائل دینی

۴۶. کریمی ، دکتر محمود و امرایی ؛ رحیم ؛ بررسی دیدگاه ویتگنشتاین متاخر در باب زبان دین ؛ فلسفه دین ، سال هفتم ؛ شمار هشتم ؛ بهار ۱۳۸۹

۴۷. کی نیا ؛ دکتر مهدی ؛ جامعه شناسی جنایی ؛ انتشارات دانشگاه تهران ؛ چاپ چهارم ؛ تهران ۱۳۷۳ .

۴۸. کیوانفر ، دکتر شهرام ؛ مبانی فلسفی تفسیر قانون ؛ شرکت سهامی انتشار ؛ چاپ اول ؛ تهران ؛ ۱۳۹۰.

۴۹. گلپایگانی ؛ علی ربانی ؛ آزادی و دموکراسی از دیدگاه اسلام ؛ چاپ اول ، قم ؛ ۱۳۸۲

۵۰. مجتهد شبستری ؛ محمد ؛ نقدی بر قرائت رسمی از دین ؛ انتشارات طرح نو ؛ کتاب الکترونیکی ؛ کتابخانه مجازی گرداب

۵۱. مجتهد شبستری ؛ محمد ، تاملاتی بر قرائت انسانی از دین ؛ انتشارات طرح نو ؛ کتاب الکترونیکی ؛ کتابخانه مجازی گرداب .

۵۲. مجتهد شبستری ؛ محمد ، هرمنوتیک - کتاب و سنت ؛ انتشارات طرح نو ؛ چاپ ششم ؛ تهران ۱۳۸۴

۵۳. مجتهد شبستری ؛ محمد ؛ تئوری قرائت نبوی از جهان ؛ کتاب الکترونیکی ؛ برگردان فرشاد نوروزی ؛ انجمن احیاگران فلسفه نو .

۵۴. محقق داماد ؛ دکتر سید مصطفی ، قواعد فقه در چهار مجلد ؛ مرکز نشر علوم اسلامی ؛ چاپ بیست و هشتم ؛ تهران ۱۳۸۹ .

۵۵. محقق داماد ؛ دکتر سید مصطفی ؛ مقاله تخطئه و تصویب از نظر غزالی و اصولیین امامی ؛ جاویدان خرد ؛ دوره جدید ؛ شماره دوم ؛ بهار ۱۳۸۸

۵۶. محمدی اشتهاردی ؛ بابی گری و بهایی گری ؛ نشر از کتاب آشنا ، چاپ اول ؛ قم ۱۳۷۹

۵۷. محمدی ؛ علی ؛ شرح رسائل ؛ انتشارات دارالفکر ؛ چاپ ششم ؛ قم ؛ ۱۳۸۸

۵۸. مظفر ؛ علامه محمدرضا ؛ اصول فقه ؛ ترجمه دکتر عباس زراعت و دکتر حمید مسجد سرایی ؛ چاپ چهارم ۱۳۹۰

۵۹. نای ؛ جوزف ؛ قدرت نرم ؛ ترجمه سید محسن روحانی و مهدی ذوالفقاری ؛ انتشارات دانشگاه امام صادق (ع) ؛ چاپ اول ؛ ۱۳۸۷

۶۰. هادوی تهرانی ؛ مهدی ؛ مبانی کلامی اجتهاد در قرآن ، موسسه فرهنگی خانه خرد ؛ ۱۳۸۵ ؛
کتاب الکترونیکی.

۶۱. هادوی تهرانی ؛ مهدی ؛ قضاوت و قاضی ، موسسه فرهنگی خانه خرد ؛ ۱۳۸۵ ؛ کتاب
الکترونیکی.

۶۲. واعظی ؛ دکتر احمد ؛ در آمدی بر هرمنوتیک ؛ کتاب نقد ؛ سال ششم ؛ شماره ۲۳

۶۳. وحید ؛ دکتر هادی ؛ تقریرات فلسفه حقوق ؛ هارت ؛ اردیبهشت سال ۱۳۹۱

۶۴. ویتگنشتاین لودویگ ؛ تراکتاتوس ؛ ترجمه دکتر میر شمس الدین ادیب سلطانی ؛ کتاب
الکترونیکی

- 64 . *Physics, the Human Adventure* Gerald James Holton, Stephen G. Brush (2001). ^
. 0-8135-2908-5 ISBN Rutgers University Press. p. 45.
- <http://books.google.com/?id=czaGZzR0XOUC&pg=PA45&dq=Kepler+%22harmonic+law%22>
- 65 .
- 66 .Beller, M. (۱۹۹۹) *Quantum Dialogue* (Chicago: University of Chicago Press).
- 67 .Bohr, N. (۱۹۲۸) 'The Quantum postulate and the recent development of atomic theory' *Nature* (Supplement). Also in (Bohr, ۱۹۳۴), (Wheeler and Zurek, ۱۹۸۳), and in (Bohr, ۱۹۸۵).
- 68 .Bohr, N. (۱۹۲۹) 'Introductory survey' in (Bohr, ۱۹۳۴),
69. Charles Misner, Kip Thorne, and John Archibald Wheeler (1971) *Gravitation*. W. H. Freeman & Co. ISBN 0-7167-0334-3
70. Dunbar, Brian (2008). *SECCHI Makes a Fantastic Recovery!*. NASA.
http://erc.ivv.nasa.gov/mission_pages/stereo/news/SECCHI_P2003.html
71. Einstein, Albert (1920). *Relativity: The Special and General Theory*.
- 72 .Einstein, Albert (1996). *The Meaning of Relativity*. Fine Communications. ISBN 1-56731-136-9
- 73 .Freund, Jürgen (2008) *Special Relativity for Beginners - A Textbook for Undergraduates* World Scientific. ISBN 981-277-160-3
74. Harvey R. Brown (2005). *Physical relativity: space-time structure from a dynamical perspective*, Oxford University Press, ISBN 0-19-927583-1; ISBN 978-0-19-927583-0
- 75 .Hilgevoord, J. and Uffink, J. (۱۹۸۸) 'The mathematical expression of the uncertainty principle' in *Microphysical*
- 76 .Lawrence Sklar (1977). *Space, Time and Spacetime*. University of California Press. ISBN 0-520-03174-1. <http://books.google.com/?id=cPLXqV3QwuMC&pg=PA206>.
- 77 .Lawrence Sklar (1992). *Philosophy of Physics*. Westview Press. ISBN 0-8133-0625-6.
http://books.google.com/?id=L3b_9PGnkMwC&pg=PA74.
- 78 .Logunov, Anatoly A. (2005) *Henri Poincaré and the Relativity Theory* (transl. from Russian by G. Pontocorvo and V. O. Soleviev, edited by V. A. Petrov) Nauka, Moscow.
- 79 .Post, E.J., 1997 (1962) *Formal Structure of Electromagnetics: General Covariance and Electromagnetics*. Dover Publications.
- 80 .Price, W.C. and Chiswick, S.S (eds) (۱۹۷۷) *The Uncertainty Principle and the Foundations of Quantum Mechanics*, (New York: Wiley).
- 81 .Qadir, Asghar (1989). *Relativity: An Introduction to the Special Theory*. Singapore: World Scientific Publications. pp. 128. ISBN 9971-5-0612-2.
<http://books.google.com/?id=X5YofYrqFoAC&printsec=frontcover&dq=Relativity:+An+Introduction+to+the+Special+Theory+by+Asghar+Qadir#v=onepage&q&f=false>.

82 .Reality and Quantum Description, A. van der Merwe et al. (eds.), (Dordrecht: Kluwer• Jammer, M. (1994) The Philosophy of Quantum Mechanics (New York: Wiley). • Jordan, P. (1929) 'Über eine neue Begründung der Quantenmechanik II' Zeitschrift für Physik

83 .Silberstein, Ludwik (1914) The Theory of Relativity.

84 .Taylor, Edwin, and John Archibald Wheeler (1992) *Spacetime Physics* (2nd ed.). W.H. Freeman & Co. ISBN 0-7167-2327-1

85. Tipler, Paul, and Llewellyn, Ralph (2002). *Modern Physics* (4th ed.). W. H. Freeman & Co. ISBN 0-7167-4345-0

86. Wilson, Curtis (May 1994). "Kepler's Laws, So-Called". *HAD News* (Washington, DC: Historical Astronomy Division, American Astronomical Society) (31): 1–2.
<http://had.aas.org/hadnews/HADN31.pdf>. Retrieved December 27, 2009.

87. Wolfgang Rindler (1991). Introduction to Special Relativity (2nd ed.), Oxford University Press. ISBN 978-0-19-853952-0; ISBN 0-19-853952-5

فهرست نام ها و اصطلاحات به ترتیب حروف هجائی

آپولون ۱۷۵-۱۷۷

آکویناس ۲۲

آلوزویج ۱۴

آنارشیسیم ۲۰۷

آنتولوژی ۱۸۱-۱۹۰-۲۰۱

ابژه ۱-۲۰

ابوزید ۱۵۱

اپوفانتیک ۱

ایستمه ۳

اپیکور ۲۳

اتمیتها ۲۲

ارسطو ۱۵-۱۶-۲۷-۴۳-۴۵-۵۲-۶۳

استحسان ۷۰

استقرا ۱-۷-۱۰-۱۵-۲۱-۲۲-۲۳-۲۵

اصالت وجود ۱-۲-۳۳-۲۷۳

اصل این همانی ۱-۱۱-۱۵-۱۶-۵۲-۵۳-۵۴-۲۱۶

اصل بطلان تناقض ۱-۱۶-۵۲-۵۳-۵۴-۲۱۶

اصل تفکیک قوا ۱۰

اصل طرد شق ثالث ۵۲-۵۳-۵۴

اصل عدم قطعیت ۱۳۵

اصل علیت ۱ - ۲۵۹ - ۲۶۰

اضداد ۱۷

افلاطون ۲۳-۲۵-۲۶-۲۷

اقبال لاهوری ۱۵۲

اگزستانس ۲ - ۱۰۰

امانیسم ۱۱۱

امانیسم ۴۱-۵۱-۶۳

انگلس ۲۰

اوپروگ ۱۲۹

ایده آلیسم ۸-۲۴-۷۴

اینشتین ۱۴-۲۰-۲۱-۲۳-۲۵-۳۲-۴۹

بابی و بهایی ۶

بارکلی ۸۷

برتراندراسل ۲۳-۳۳-۵۹-۶۵-۹۵-۹۸

برگسون ۲۴-۲۶۱

بظلمیوس ۹۲-۳۳

بولتمان ۱۷۶

بیکن ۷۹-۶۱-۶۰-۵۹-۲۳

پارمنیدس ۳۸-۳۲-۳۱

پارمیندیان ۲۲

پالمر ۱۱۹

پراگماتیسم ۶۷-۶۴-۶۳-۱۵-۱۴

پرلمان ۱۱

پروتاگوراس ۴۱-۲۳

پروتستانتیسم ۱۲۱-۲۸

پروتویونت ۱۶۷

پوپر ۸۶

پوزیتیویست ۸۷-۷۴-۲۴-۲۳-۲۲-۲

پیرهو ۹۱

تنلیث ۱۲۷

تخریج مناط ۱۲-۶

تمثیل ۱۵-۱۰-۷-۶

تیمون ۹۱

جان دیوی ۱۸-۶۵-۶۶-۷۸

جنباننده ناجنیده ۲۲

جوهر ۱۳-۳۵

حلقه وین ۲۳-۵۵

داروین ۱۰۸

دترمینیزم ۲۳

دگماتیسیم ۵۹

دگماتیسیم ۵۹

دوئم ۸۴

دیالکتیک ۱-۱۴-۱۶-۱۷-۲۰

دیلتای ۲۴-۱۳۲

دینامیک ۱۵

دیونوزیوس ۱۷۵

ذیمقراطیس ۳۱-۳۶-۳۷-۳۸

راسیونالیسم ۱۱۱

رامباخ ۱۲۷

رفورم ۱۲۷

رسکوپاند ۱۸-۶۹

ریکور ۲۰۲

ژورناليسم ۸

سروش ۱۳۵

سوپژکتیویسم ۱-۱۴-۱۵-۲۰-۲۷-۳۱-۳۳-۳۹

سوژه ۱-۲۰

سوفسطایی ۱-۷۷

سوفوس ۷۶

سیانتیسم ۱۱۱

شلایرماخر ۱۳۱

شلیک ۸۶

شیلر ۷۷

صورتگرایی حقوقی ۱-۶-۸-۹-۱۱-۱۵-۲۸

فایرآبند ۱۰۹

فرگه ۵۹

فرمالیسم ۹

فنونم ۳۹-۱۳۰-۱۸۲

فنونولوژی ۲-۱۰۰-۱۲۰-۱۸۲

فنونینالیسم ۱۸۲

فوكو ۱۱۲-۱۱۱-۳

فيثاغورس ۷۶

فيخته ۱۸۵

فيزيك كوانتوم ۲۳

قياس ۱-۲-۵-۷-۱۰-۱۱-۱۲-۱۳-۱۵-

كاپيتاليسم ۱۱۷

كاربونيہ ۷۹

كارناپ ۸۵

كالون ۱۲۴-۱۲۵

كانت ۲۶-۲۷-۴۴-۴۵-۱۳۰

كانتور ۱۴

كيلر ۸۸

ككوله ۲۴

كلادينوس ۱۲۷

كلسن ۸۱

كوئين تن ۱۰۸

كوانتوم ۱۰۸

كواین ۹۱

کی یرکگارد ۲۸

گادامر ۱۹۵-۱۹۶-۲۰۰-۲۰۱

گالیه ۸۸-۱۲۸

گزنوفانس ۹۱

لابینتس ۴۷

لوتر ۲۸-۱۲۱-۱۲۷

لیولاین ۷۵

ماتریالیسم ۲۳

ماخ ۲۳-۸۴

مارکس ۲۰

مجتهد شبستری ۱۶۰

مصالح مرسله ۷۰

معقولات ثانیہ ۷

منطق صوری ۱-۶-۱۰-۱۱-۱۴-۶۴-۲۴۴

منطق ماہوی ۱-۶۴

ناپلتون ۲۶

نسبیت خاص ۱۴-۲۰-۲۵

نسبیت عام ۱۴-۲۰-۲۵-۴۹

نومن ۱۸۲-۱۳۰-۳۹

نومینالیسم ۱۱۷-۲۳

نیچه ۱۷۷-۱۷۶-۱۷۵

نیوتن ۱۱۵-۱۰۹-۹۲-۸۸-۲۲

نیهیلیسم ۲۶

واربرتون ۲۵۹

واقع گرای حقوقي ۱-۵-۶-۸-۹-۱۰-۱۱-۱۲-۱۳-۷۴

ویتگنشتاین ۲۳-۳۳-۵۵-۹۴-۹۵-۹۷-۱۰۱-۱۰۲

ویلیام جیمز ۱۸-۶۳

هابرماس ۲۰۲

هارت ۷۸

هایدگر ۲-۱۷-۲۰-۳۲-۳۹-۴۰-۴۷-۱۲۰-۱۸۴

هایزنبرگ ۳۶-۵۶-۶۵

هراکلیتوس ۳۱-۳۳-۳۴-۳۸

هرش ۲۰۲

هرمنوتیک ۲-۱۱۱-۱۲۰-۱۱۹-۱۲۷-۱۳۰

هگل ۱-۱۹-۲۰-۲۱-۲۲-۲۴-۲۵-۲۶-۲۷-۳۱-۳۳-۳۴-۳۹-۵۱

هوسرل ۲-۱۲۰-۱۸۲-۱۸۳

هومر ۱۸۵

هومز ۱-۵-۱۸-۷۲-۷۳-۷۹

هيو لا ۳۷

هيو م ۸۵-۸۸-۸۹

نتیجه گیری :

وقتی سخن از تضعیف صورتگرایی است این بدین معنا است که قاضی در اجرای قانون آزادی عمل کامل دارد و در بند صغری و کبری و نتیجه نیست . مسئله ای که می تواند هم برای نصوص الهی که تفسیر به رای خواهند شد مشکل ساز باشد و هم اصل تفکیک قوا را زیر سوال ببرد و هم مردم از سرنوشت دعاوی خویش بی اطلاع بمانند و هم آن چیزی که بتنام از حقوق انگلستان زمانه خویش با نام حقوق حیوان (سگ) از آن یاد کرد محقق شود زیرا متهم باید همیشه در استرس این باشد که قاضی نژاد پرست نباشد و وقتی قاضی از بند و حصار صورت رها شود آنگاه است که باید از قضاوت های سلیقه ای و غرض آلود و نژاد پرستانه ، فریاد به آسمان کشید . از طرفی همیشه این امکان وجود دارد که واضع بشری ، قوانینی ناعادلانه وضع کند ، پس چاره چیست ؟ چالشی که سعی شده است در کتاب پیش گفته به آن پاسخ داده شود ....

فهرست تفصیلی مطالب :

در تعریف اختصاری صناعت منطق حقوق ، موضوع و غایت این رساله / ص ۱

مقدمه / ص ۷

یک : در تعریف استدلال قضایی ؛ عرض ذاتی ؛ عرض غریب بحث / ص ۸

دو : در تحدید موضوع / ص ۱۵

سه : در تقسیم موضوع / ص ۲۴

بخش یکم (هگل و واقع گرایان حقوقی / ص ۲۵

فصل یکم : هگل / ص ۲۶

گفتار یکم : پارمنیدس و هگل / ص ۳۹

گفتار دوم : هراکلیتوس و هگل / ص ۴۱

گفتار سوم : ذیمقراطیس و هگل / ص ۴۳

گفتار چهارم : ارجاع به فلسفه هگل / ص ۴۶

گفتار پنجم : تعریض هگل به منطق صوری / ص ۵۹

فصل دوم : منتقدان منطق صوری / ص ۶۲

گفتار یکم : فرانسیس بیکن و تحقیر قیاس / ص ۶۶

گفتار دوم : ویلیام جیمز و رجحان مصلحت بر حقیقت / ص ۷۰

گفتار سوم : جان دیویی و رجحان تحقیق بر حقیقت / ص ۷۲

گفتار چهارم : رسکو پاند و شخصی نمودن دعاوی / ص ۷۶

گفتار پنجم : هومز و تضعیف منطق صوری / ص ۸۰

فصل سوم : واقع گرایی حقوقی آمریکایی / ص ۸۳

گفتار یکم : مبانی مکتب واقع گرایی حقوقی آمریکایی / ص ۸۶

گفتار دوم : منابع مکتب واقع گرایی حقوقی آمریکایی / ص ۹۱

گفتار سوم : سرنوشت مکتب واقع گرایی حقوقی آمریکایی / ص ۹۴

گفتار چهارم : نقد پراگماتیسم و پوزیتیویسم منطقی / ص ۹۸

گفتار پنجم : ظهور نسبی گرایی در حقوق / ص ۱۰۱

بند یکم : ویتگنشتاین متقدم / ص ۱۰۶

بند دوم : ویتگنشتاین متاخر / ص ۱۱۳

بخش دوم (برزخ میان واقع گرایی و صورتگرایی / ص ۱۲۱

فصل یکم : طرح مقدمه / ص ۱۲۲

فصل دوم : در معرفی هرمنوتیک / ص ۱۳۰

فصل سوم : پروتستانتیسم / ص ۱۳۲

فصل چهارم : هرمنوتیک پیش مدرن / ص ۱۳۸

فصل پنجم : هرمنوتیک مدرن / ص ۱۴۱

فصل ششم : مقدمه ای بر هرمنوتیک پست مدرن / ص ۱۴۵

گفتار یکم : هرمنوتیک عبدالکریم سروش / ص ۱۴۷

گفتار دوم : هرمنوتیک نصر حامد ابوزید / ص ۱۶۲

گفتار سوم : هرمنوتیک محمد مجتهد شبستری / ص ۱۷۱

فصل هفتم : مرگ سوژه و تولد وجود (هرمنوتیک پست مدرن) / ص ۱۷۶

گفتار یکم : فردریش نیچه / ص ۱۸۶

گفتار دوم : ادموند هوسرل / ص ۱۹۳

گفتار سوم : مارتین هایدگر / ص ۱۹۵

گفتار چهارم : هرمنوتیک مارتین هایدگر / ص ۲۰۳

گفتار پنجم : هرمنوتیک فلسفی گادامر / ص ۲۰۶

فصل هشتم : نتیجه گیری از آنچه گذشت / ص ۲۱۳

ضمیمه (مقاله قرائت پذیری متون دینی راهی به سوی شکاکیت و پوچ گرایی - دکتر کچوئیان

/ ص ۲۱۶)

بخش سوم (صورتگرایی و اصالت وجود / ص ۲۲۷

فصل یکم : طرح مقدمه / ص ۲۲۸

فصل دوم : اصالت وجود / ص ۲۳۱

فصل سوم : علم ؛ عالم ؛ معلوم / ص ۲۳۸

فصل چهارم : انقسام علم حصولی به حقیقی و اعتباری / ص ۲۴۱

فصل پنجم : تقسیم وجود به واحد و کثیر / ص ۲۴۶

- بخش چهارم (صورتگرایی و اصول استنباط اسلامی /ص ۲۵۵
- فصل یکم : صورتگرایی ؛ اصالت وجود ؛ منطق صوری و اصول استنباط اسلامی /ص ۲۵۶
- فصل دوم : واضع انسان بود یا خدا ؟/ص ۲۵۷
- فصل سوم : حقیقت و مجاز /ص ۲۵۹
- فصل چهارم : قرینه و فلسفه ویتگنشتاین متقدم و متاخر/ص ۲۶۱
- فصل پنجم : اصول فقه و نسبی گرایی /ص ۲۶۳
- فصل ششم : دلالت امر بر نهی از ضد آن /ص ۲۶۶
- فصل هفتم : تخطئه و تصویب و نسبی گرایی /ص ۲۶۷
- فصل هشتم : قیاس اصولی ، قیاس منطقی ، قیاس قضایی /ص ۲۶۸
- سخن نهایی (در ذهن قاضی هنگام صدور رای چه می گذرد) /ص ۲۷۶